

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, fakss: 67244074, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2016. gada 31.augustā Nr.6-8/195

Latvijas Ārstu biedrībai

Skolas ielā 3

Rīga, LV-1010

Latvijas Veselības un sociālās aprūpes darbinieku arodbiedrībai

Bruņinieku ielā 29/31-302

Rīga, LV-1001

Par vienlīdzība principa īstenošanu ārstniecības personu atlīdzības noteikšanā

Tiesībsarga 2016.gada 1.februārī Latvijas Republikas Saeimai (turpmāk – Saeima) un Latvijas Republikas Veselības ministrijai (turpmāk – Veselības ministrija) nosūtīja atzinumu¹ pārbaudes lietā Nr.2013-152-15B par vienlīdzības principa īstenošanu ārstniecības personu atlīdzības noteikšanā.

Atzinumā tiesībsargs secināja, ka Ārstniecības likuma 53.¹panta septītajā daļā noteiktā atšķirīgā attieksme, nosakot kompensāciju ārstniecības personām par virsstundu darbu, nesasniedz leģitīmo mērķi un nav samērīga ar Ārstniecības likuma 53.¹panta mērķi. Līdz ar to Ārstniecības likuma 53.¹panta septītā daļa neatbilst Satversmes 91.panta pirmajam teikumam un Satversmes 107.pantam.

Tiesībsargs līdz 2016.gada 1.augustam aicināja Saeimu veikt grozījumus Ārstniecības likuma 53.¹panta septītajā daļā, lai novērstu atšķirīgu attieksmi pret ārstniecības personām, attiecībā uz kompensācijām par darbu pagarināta normālā darba laika apstākļos;

Veselības ministriju:

- 1) izvērtēt pagarinātā normālā darba laika ietekmi uz ārstniecības personu veselību un drošību un pacientiem sniegtās veselības aprūpes pakalpojumu kvalitāti;
- 2) izvērtēt iespēju samazināt Ārstniecības likuma 53.¹panta trešajā daļā noteiktā nedēļas un mēneša maksimālā darba laika robežu;
- 3) izstrādāt mehānismu ar mērķi pakāpeniski atteikties no pagarinātā normālā darba laika noteikšanas ārstniecības personām.

2016.gada 22.augustā tiesībsargs saņēma Veselības ministrijas Latvijas Republikas Veselības ministrijas 2016.gada 18.augusta vēstuli Nr.01-15.1/3638 “Par vienlīdzības principa īstenošanu ārstniecības personu atlīdzības noteikšanā”, kurā ministrija atzīst, ka darba slodze ir viens no pētītākajiem riska faktoriem saistībā ar izdegšanas sindroma attīstību ārstniecības

¹ Latvijas Republikas tiesībsarga 2016.gada 1.februāra atzinums Nr.6-6/1 “Par vienlīdzības principa īstenošanu ārstniecības personu atlīdzības noteikšanā”. Atrodams:

http://www.tiesibsargs.lv/files/content/atzinumi/Atzinums_Vienlīdzibas_princips_arstniecibas_personu_atlidziba_01022016.pdf.

personu vidū. Latvijā veiktais pētījums² liecina, ja nostrādāto stundu skaits nedēļā pārsniedz 40 stundas, izdegšanas sindroma pazīmes izjūt jau teju puse (40 procenti) ārstu. Adevkāta atalgojuma trūkums tiek uzskatīts par vadošo un principā visbūtiskāko izdegšanas sindroma riska faktoru valsts ārstniecības personu vidū. Kamēr nebūs atrisināts minētais jautājums, visas citas izdegšanas sindroma profilakses un ārstēšanas metodes būs neefektīvas.

Veselības ministrija informē, ka, lai īstenotu mērķtiecīgu veselības aprūpes cilvēkresursu attīstības politiku, ir izveidota darba grupa ārstniecības personu darba samaksas modeļa pārskatīšanai, kurā piedalās Latvijas Veselības un sociālās aprūpes darbinieku arodbiedrības, Latvijas slimnīcu biedrības un citi pārstāvji. Darba grupā citastarp tiek strādāts pie normālā pagarinātā darba laika pārskatīšanas un laika grafika izstrādāšanas, lai atteiktos no normālā pagarinātā darba laika piemērošanas veselības nozarē.

Veselības ministrija norāda, ka atteikšanās no normālā pagarinātā darba laika varētu notikt, tikai ņemot vērā kopējo cilvēkresursu situāciju veselības nozarē un ārstniecības personu nepietiekamu skaitu, kā arī vienlaikus veicamos pasākumus atbilstošam ārstniecības personu nodrošinājumam (rezidentūras vietu skaita palielināšana, darba samaksas paaugstināšana u.c.).

Ņemot vērā to, ka, lai atteiktos no normālā pagarinātā darba laika, ir nepieciešami papildus finanšu līdzekļi, Veselības ministrija 2017.-2019.gada starpnozaru (horizontālajās) jaunajās politikas iniciatīvas "Ārstniecības personu darba samaksas paaugstināšana" ietvaros ir pieprasījusi papildus finansējumu samaksai par pagarinātā normālā darba laika ietvaros veikto darbu stacionārajās ārstniecības iestādēs un Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestā, pakāpeniski samazinot normālo pagarināto darba laiku, tai skaitā:

2017.gadā – līdz 220 stundām mēnesī; papildus nepieciešamais finansējums 4 012 524 EUR;
2018.gadā – līdz 200 stundām mēnesī; papildus nepieciešamais finansējums 8 025 048 EUR;
2019.gadā – līdz 180 stundām mēnesī; papildus nepieciešamais finansējums 12 037 574 EUR.

Lai gan nevar atzīt, ka tiesībsarga rekomendācijas pilnībā ir izpildītas, atzinīgi ir vērtējams tas, ka Veselības ministrija ir atzinusi tiesībsarga norādīto problēmu un ir uzsākusi tās risināšanu. Tiesībsargs piekrīt Veselības ministrijas norādītajam, ka, lai atteiktos no pagarinātā normālā darba laika ārstniecības personām, ir nepieciešams papildus finansējums, un ir aicinājis Saeimu atbalstīt papildus finanšu līdzekļu piešķiršanu jaunajās politikas iniciatīvas "Ārstniecības personu darba samaksas paaugstināšana" īstenošanai.

Ņemot vērā Veselības ministrijas apņemšanos pakāpeniski nākamo trīs gadu laikā atteikties no pagarinātā normālā darba laika, tiesībsargs šobrīd neizmantos tam Tiesībsarga likuma 13.panta 8.punktā piešķirtās tiesības iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā, bet sekos līdzī Veselības ministrijas apņēmībai.

Vienlaikus tiesībsargs aicina arī Latvijas ārstu biedrību un Latvijas Veselības un sociālās aprūpes darbinieku arodbiedrību sekot līdzī Veselības ministrijas apņēmībai un informēt tiesībsargu, ja ir vērojamas atkāpes no apsolutā.

Ar cieņu,
tiesībsargs

J.Jansons

² Slimību un profilakses kontroles centra ziņojums "Izdegšanas sindroms, tā ārstēšanas iespējas ārstniecības personām".